

Jak wspierać wędrowników w rozwoju?

*poradnik dla opiekunów prób na stopnie wędrownicze
oraz członków kapituł wędrowniczych*

Treść:

Diana Madejska-Chuchała

Fotografie:

Marek Czerniak

Aleksandra Godziszewska

Agnieszka Madetko-Kurczab

Piotr Rodzoch

Jarosław Zimniak

Skład:

Michalina Gworys

Grzegorz Zieliński

1. Wstęp.

Poradnik „Jak wspierać wędrowników w rozwoju?” został przygotowany w ramach realizacji próby harcmistrzowskiej. Jego treści mają stanowić pomoc dla opiekunów prób na stopnie wędrownicze oraz dla członków wędrowniczych kapituł. Praca z wędrownikami w zakresie realizacji najwyższych stopni jest działaniem o charakterze indywidualnym. Wskazówki zawarte w poniższym poradniku należy traktować jako propozycję pewnych sposobów wspomagania młodych wędrowników. Należy pamiętać, że zdobywanie stopni wiąże się z poszukiwaniem swojego miejsca oraz doskonaleniem się w wybranych przez siebie dziedzinach. Nie ma jednego idealnego schematu rozwoju. Dlatego tak ważna jest indywidualizacja podejścia do każdego probanta, który chce się rozwijać i pracować nad sobą. Mam nadzieję, że treści obecne w poradniku pomogą stać się lepszym opiekunem prób i wsparciem dla wędrowników.

phm. Diana Madejska-Chuchała HR

2. Jak to działa? - przepisy obowiązujące w ZHP dotyczące zdobywania stopni wędrowniczych

Najważniejszym dokumentem, w którym możemy znaleźć informacje na temat zdobywania stopni wędrowniczych jest Załącznik nr 1 do Uchwały nr 40/XXXII Rady Naczelnej ZHP z dn. 15 czerwca 2003 roku. Jest to system stopni harcerskich. W dokumencie tym widnieje opis wszystkich stopni harcerskich oraz sposobu ich zdobywania.

W zasadach i trybie zdobywania stopni harcerskich czytamy:

„Zdobycie stopni harcerki orlej/ harcerza orlego i harcerki Rzeczpospolitej/ harcerza Rzeczpospolitej wymaga ułożenia indywidualnej próby na stopień. Planowanie i realizacja prób na te stopnie wspiera opiekun próby. Może być nim harcerz w stopniu równym zdobywanemu albo wyższym lub instruktor (w przypadku stopnia harcerki orlej/harcerza orlego w stopniu przewodnika, w przypadku stopni harcerki Rzeczpospolitej/ harcerza Rzeczpospolitej minimum w stopniu podharcymistrza”.

Z powyższego zapisu wynika, że harcerz, który chce zdobyć stopień wędrowniczy powinien ułożyć dostosowany do swoich potrzeb i możliwości program próby. Wspierać go będzie w tym opiekun, który konsultuje propozycje zadań i wspomaga wędrownika w budowaniu swojej ścieżki rozwoju. Opiekun musi posiadać minimum stopień, który dana osoba chce zdobywać lub w przypadku stopnia HO opiekunem może być instruktor w stopniu przewodnika, zaś HR podharcymistrz. Program próby winien zostać przedstawiony w karcie próby.

Osoba, która chce rozpocząć zdobywanie stopni wędrowniczych powinna posiadać naramiennik wędrowniczy, który stanowi wstęp do wędrowniczego rozwoju.

W systemie stopni harcerskich zostały również przedstawione szczegółowe wytyczne dotyczące realizacji prób na stopnie wędrownicze. Znajdziemy tam informacje, takie jak: idea stopnia, zalecany czas trwania, wymagania oraz wiadomości o tym, kto może przystąpić do realizacji danej próby. Zaznacza się również, że w każdym środowisku harcerskim można uzupełnić próbę o dodatkowe wymagania.

3. Czym jest kapituła wędrownicza?

3.1. Gdzie może działać kapituła?

Kapituła wędrownicza jest jednym z zespołów, który może funkcjonować na poziomie:

- drużyny - w tym przypadku drużyny wędrowniczej, gdyż jest to podstawowe miejsce realizowania się wędrownika,
- szczepie,
- związku drużyn,
- hufcu.

3.2. Zasady funkcjonowania kapituły.

Głównym celem działania kapituły jest zatwierdzanie programów prób wędrowniczych przedstawionych przez osobę, która chce realizować dany stopień oraz podejmowanie decyzji w sprawie zamknięcia próby i przyznania danego stopnia. Kapituła nie przyznaje stopnia w rozkazie. Może wnioskować do szefa jednostki, w której działa o umieszczenie tej informacji w rozkazie.

W skład kapituły wchodzi osoby posiadające dany stopień lub instruktorzy.

Jako potwierdzenie powyższych informacji przytoczę fragment z Systemu Stopni Harcerskich:

„Do prowadzenia prób HO i HR (zatwierdzania programu próby oraz podjęcia decyzji o przyznaniu stopnia) można powołać kapitułę stopni przy drużynie, szczepie, związku drużyn lub hufcu. W skład kapituły mogą wchodzić tylko posiadający ten stopień harcerze i instruktorzy. Kapituła składa się przynajmniej z trzech członków. Szczegółowe zasady funkcjonowania kapituły określają członkowie kapituły, a zatwierdza komendant jednostki, przy której działa kapituła.”

3.3. Jak stworzyć regulamin kapituły?

Każda kapituła powinna posiadać własne zasady funkcjonowania. Najlepiej spisać je w jednym przejrzystym regulaminie. Powinien on być dostępny nie tylko dla członków kapituły, ale również dla osób zdobywających w niej stopnie.

Regulamin:

- musi być zgodny z Systemem Stopni Harcerskich,
- powinny w nim znajdować się informacje dotyczące tego, kto może być członkiem kapituły,
- wewnętrzne zasady funkcjonowania kapituły (częstotliwość spotkań, opis sposobu opiniowania programu prób, kart próby, szczegółowe zasady podejmowania decyzji o przyznaniu danego stopnia)
- informacje na temat dokumentacji prowadzonej przez zespół (np. protokoły spotkań),
- jeśli kapituła działa na poziomie hufca lub związku drużyn należy określić sposób kontaktu z kapitułą w celu ustalenia spotkania.

Regulamin kapituły musi być zatwierdzony przez szefa danej jednostki, w której kapituła działa. W hufcu przez komendanta hufca, w związku drużyn przez komendanta związku drużyn, w szczepie przez komendanta szczepu, w drużynie wędrowniczej przez członków drużyny zależnie od zapisu w konstytucji.

3.4. Dobre praktyki dotyczące funkcjonowania kapituły.

Przede wszystkim kapituła ma być miejscem, w którym propaguje się ideę zdobywania stopni. Ma to być zespół osób, który poza opiekunem grupy stanowi wsparcie dla osoby zdobywając a dany stopień.

Kapituła to również miejsce, w którym mogą działać harcerze i instruktorzy z większą wiedzą i doświadczeniem, posiadający dany stopień. Może to być dla nich pole służby w danym środowisku. Osoby działające w kapitule powinny służyć radą i pomocą przede wszystkim próbantom oraz opiekunom prób. Należy unikać sytuacji w których członkowie kapituły zaczną pełnić wyłącznie rolę oceniającą i niczym sąd stwierdzać czy dana osoba zasłużyła lub nie zasłużyła na dany stopień.

Jeśli kapituła działa na poziomie hufca warto, aby tak jak każdy inny zespół hufca posiadała swoją zakładkę na stronie hufca. W niej mogłyby znajdować się informacje o terminach kolejnych spotkań, regulaminie kapituły, kontakt do członków kapituły oraz karty prób.

Osoby pracujące w kapitule mogą również co pewien czas zorganizować dyżury, podczas których zainteresowane osoby mogłyby konsultować programy prób.

Raz w roku na poziomie hufca można również zorganizować warsztat dla opiekunów prób wędrowniczych, aby pomóc rozwijać ich kompetencje oraz wspierać w pracy z młodymi wędrownikami. Organizatorem takiego wydarzenia mogłoby być zarówno członkowie kapituł, jak również osoby działające w namiestnictwach wędrowniczych hufców.

W idealnej sytuacji stopnie powinny być zdobywane w drużynach wędrowniczych wówczas zgodnie z zapisami w konstytucji drużyny wędrownik mógłby realizować swoją próbę. Wszystko odbywało by się wtedy na poziomie drużyny, a zamknięcie próby byłoby ogłaszane w rozkazie drużynowego.

Niestety nie we wszystkich hufcach i szczepach środowiska wędrownicze są na tyle silne, aby drużyny były zdolne do powołania wewnętrznych kapituł. Często drużynowy nie posiada stopnia, który członkowie drużyny chcą zdobywać. Wówczas, niezbędna jest kapituła na wyższym poziomie. Zespół ten jest także potrzebny, gdy drużynowi gromad zuchowych lub drużyn harcerskich chcą zdobywać stopnie wędrownicze, a w ich hufcu nie ma dobrze działającego środowiska wędrowniczego. Sam drużynowy wędrowniczy powinien zdobywać stopnie w kapitule szczepu lub hufca.

4. Rola opiekuna próby na stopnie wędrownicze.

4.1. Kto może być opiekunem próby?

Żeby móc być opiekunem próby należy spełnić wymagania formalne, które zostały przedstawione we wcześniejszej części poradnika.

To jednak nie wszystko.... Jeśli ktoś wybiera Ciebie na swojego opiekuna, to zazwyczaj jest to przemyślana decyzja. Nie robi tego z przypadku. Wybiera Ciebie, bo prawdopodobnie jesteś dla tej osoby autorytetem. Posiadasz cechy, które w pewien sposób wyróżniają Cię spośród innych. Twój przyszły probant darzy Cię zaufaniem. Chcę, abyś wsparł go z realizacji próby od czasu i jej stworzenia do pozytywnego zamknięcia. Powinno być to dla Ciebie dużym wyróżnieniem. Pamiętaj również, że jest to nie lada zadanie i wyzwanie - również dla Ciebie drogi opiekunie! Bądź wsparciem, udzielaj rad, inspiruj, bądź partnerem w relacjach. To jaką Ty przyjmiesz postawę jako opiekun, w przyszłości może zaowocować w postawie Twojego obecnego podopiecznego, który za pewien czas sam stanie się opiekunem.

4.2. Cechy dobrego opiekuna.

Bardzo często dobrego opiekuna próby porównujemy do harcerskiego ideału. Tworzymy pewien wzór niedościgniony, któremu później trudno nam sprostać. Będąc wielokrotnie opiekunem prób na stopnie wędrownicza oraz organizatorem warsztatów z tego zakresu tematycznego stworzyłam zbiór cech, który wędrownicy cenią sobie w sposób szczególny.

Drogi opiekunie próby, jeśli chcesz, aby Twój probant określił Cię jako „dobrego” pamiętaj o tym, żeby:

- znaleźć dla niego czas,
- być wobec niego szczerym,
- wspierać w trudnych chwilach,
- inspirować do realizacji ciekawych zadań,
- pomagać w załatwieniu formalności,
- motywować do rozwoju,
- dawać pole do popisu - w końcu to próba Twojego podopiecznego, a nie Twoja własna,
- nadaj oznaczenie danego stopnia, będzie to miłym zakończeniem Waszej współpracy.

[1] Planowanie

W okresie planowania próby należy zapoznać swojego probanta z wytycznymi, które przed nim stoją podczas realizacji danej próby. Poinformować, jaki może być maksymalny czas wykonywania zadań i co się z tym wiąże. Rozpocząć pracę z ideą stopnia. Zapoznać z nią probanta i omówić do czego należy dążyć w trakcie realizacji próby.

Przede wszystkim należy jednak poznać mocne i słabe strony swojego próba. Warto, dowiedzieć się jakie ma pomysły na zadania i nad czym przede wszystkim chce pracować. Co będzie stanowiło dla niego wyzwanie. Wspólnie należy ustalić cele, które chce się osiągnąć. Kolejno należy przejść do konstruowania zadań. Na tym etapie warto wyeliminować zadania z obszaru „próba dla próby”. Harcerz nie powinien robić zadań na siłę, muszą one dotyczyć jego potrzeb oraz indywidualnych predyspozycji. Każde zadanie powinno być przemyślane i odnosić się do celu, który chce się osiągnąć. Pomóżmy również probantowi ułożyć zadani pod względem językowym, aby brzmiały one w sposób właściwy. Często wędrownicy mają świetny pomysł na zadanie, nie zawsze potrafią je zapisać. Wspierajmy probanta podczas przedstawiania programu próby na kapitule. Bądź obecny, niech wie że może na Tobie polegać!

[3] Podsumowanie próby

To kluczowy moment, wspólnie z podopiecznym spotykamy się aby dokonać analizy tego co udało mu się osiągnąć. Omawiamy, nie tylko poszczególne zadania, ale przede wszystkim poziom zrealizowania idei stopnia. Pytamy jak ocenia swoją próbę, o to co było dla niego największym wyzwaniem. W miarę potrzeb wspieramy naszego podopiecznego w pisaniu raportu lub sprawozdanie ze zrealizowanej próby.

[2] Realizacja próby

To najbardziej wyężony czas pracy Twojego podopiecznego. Bardzo ważne jest aby mobilizować go do systematyczności, nie dopuszczać do sytuacji w której większość zadań zostawia na ostatnią chwilę. Sposób kontaktu z probantem i jego częstotliwość jest zależna od systemu jaki sobie odbierzesz. Co najmniej raz w połowie trwania próby należy spotkać się z nim i podsumować, to co udało się osiągnąć.

Opiekun próby jest pierwszą osobą, do której wraca się wędrownik, gdy podczas realizacji zadań pojawiają się problemy. O tym jak sobie z nimi radzić znajdziesz informację w kolejnych częściach poradnika.

[4] Zakończenie próby

Zakończenie próby najczęściej ma miejsce na spotkaniu kapituły podczas, której Wasz podopieczny prezentuje swoje dokonania. Możecie zostać poproszeni przez członków kapituły, aby wypowiedzieć się na temat tego, jak oceniacie zaangażowanie podopiecznego w realizację próby. Jeśli wszystko poszło dobrze zostaje Wam najprzyjemniejsza część - wręczenie oznaczenia stopnia. Zazwyczaj odbywa się to zgodnie z tradycją środowiska. Należy jednak unikać sytuacji, w której to nasz podopieczny sam kupuje sobie gwiazdkę. Bardzo często próby wędrownicze podobnie jak próby instruktorskie są ogromnym wyzwaniem dla harcerza. Należy tą osobę w momencie nadania stopnia docenić i opowiedzieć w wędrowniczym gronie o tym co udało mi się osiągnąć.

4.3. Etapy pracy z próbantem.

4.4. Jak radzić sobie z problemami?

Jak w każdej próbie, tak i podczas zdobywania stopni wędrowniczych zdarza się że nasz podopieczny może mieć problemy. Mogą one mieć charakter krótkotrwały, chwilowy, jak również przybierać formę długotrwałej trudności, która może uniemożliwić pozytywne zamknięcie próby. Poniżej przedstawiono opis kilku możliwych sytuacji wraz z proponowanymi sposobami radzenia sobie z nimi.

Problem: „Brak motywacji do realizacji próby”

To problem, z którym boryka się większość osób realizujących próby, nie tylko wędrownicze. Jest okres, w którym świetnie radzimy sobie z pokonywaniem wyzwań, które przed nami stoją. Chwilami jednak pojawiają się trudniejsze chwile, które mogą skutkować zdecydowanym brakiem motywacji do dalszego rozwoju w ramach próby.

Jako opiekun próby, powinieneś dotrzeć do sedna problemu. Proponuję szczerą rozmowę z próbantem na temat jego sytuacji. Zdarza się że młodzi wędrowniczy przeżywają często ogromne problemy rodzinne lub trudne sytuacje w szkole. Pomagajmy na miarę swoich możliwości. Nie jesteśmy psychologiem, możemy jednak wspierać rozmową, dobrym słowem, udzieleniem rady. To bardzo ważne.

Często brak motywacji wynika z tego, że nasz podopieczny nie jest w stanie pokonać wyzwania, które przed sobą postawił np. ze względów finansowych. Zawsze można dokonać zmian w próbie. Tak, aby realizowane zadania wynikały z rzeczywistych potrzeb i możliwości wędrownika. Pamiętajmy o tym, że dobrą motywacją jest również nasz własny rozwój. Jeśli nasz podopieczny widzi, że my również realizujemy próby i zmagamy się z pewnymi przeciwnościami, aby osiągnąć dany cel to stajemy się dla niego zdecydowanie bardziej autentyczni. Jeśli nam się udaje, to jemu również się uda.

Problem: „Powtarzające się zadania w próbach wędrowniczych”

Problem powtarzających się zadań występuje w sytuacji w której próba nie jest dopasowana do osoby ją realizującej. Każdy z nas jest innymi, ma swoje mocne i słabe strony. Mimo podobnych wymagań nie powinno się budować próby wędrowniczej opartej na tych samych zadaniach dla wszystkich. Co więcej warto inspirować się wzajemnie. Rozmawiać w środowiskach o realizowanych zadaniach. Często również na forach internetowych poświęconych harcerstwu znajdziemy pomysły na ciekawe sposoby realizacji danego wymagania w próbach na stopnie wędrownicze. Jeśli członkowie kapituły wędrowniczej w danych środowisku np. w szczepie widzą powtarzalność zadań występujących u osób realizujących próby powinny zareagować. Wówczas można zorganizować warsztaty dla opiekunów prób wędrowniczych, aby poruszyć wraz z nimi problem powtarzających się zadań, wspólnie odpowiedzieć na pytanie, jak można sobie z tym poradzić.

Problem: „Presja rodziców - ucz się do matury, a nie harcerstwo”

Rzeczywiście bardzo często osoby zdobywające stopień Harcerza Rzeczypospolitej przytłoczone są obowiązkami związanymi z nauką. Rodzice również wywierają dużą presję, aby ich pociecha osiągnęła jak najwyższe wyniki i dostała się na wymarzone studia. Próba nie musi rozmijać się z nauką do matury. Oczywiście mogą one iść ze sobą w parze. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby przygotowania do matury znalazły się w jednym z zadań postawionych przed wędrownikiem. Musimy mieć świadomość, że ten fakt może jeszcze bardziej mobilizować do nauki. Gwarantuję, że w takiej sytuacji również rodzice nie będą mieć zastrzeżeń. Pamiętajmy, że rok maturalny jest bardzo wymagający dla młodego człowieka, jeśli zostanie on obciążony samymi zadaniami związanymi z ciągłymi wyjazdami i będzie to wiązało się z dość częstą nieobecnością w domu, to rodzice oczywiście nie będą na to przychylnie patrzeć.

Problem: „Członkowie kapituły demotywują do realizacji prób”

Trudno jest jednoznacznie zaradzić na ten problem. Wszystko zależy od sytuacji w środowisku. Z jednej strony możemy mieć wędrownika, który z góry jest uprzedzony do członków KSW i wszelkie uwagi dotyczące próby będzie traktował jako obelgę. Z drugiej, zaś strony członkowie kapituły to często osoby obecne w danym zespole na siłę. Tylko dlatego, że kiedyś zdobyły dany stopień. Teraz nie rozwijają się już i z góry traktują wszystkie młode osoby, które chcą zdobywać stopnie wędrownicze. Sytuacja jest wówczas szczególnie trudna. Wszystko zależy od przewodniczącego KSW, który powinien odbyć rozmowę z członkami swojego zespołu. Zachęcać ich do udziału w warsztatach i szkoleniach dotyczących stopni wędrowniczych. Być może nowe spojrzenie na realizację stopni pomoże im lepiej traktować osoby, którzy chcą się wędrowniczo rozwijać.

5. Stopnie wędrownicze.

5.1. Kilka słów o naramienniku wędrowniczym.

Zdobycie naramiennika wędrowniczego jest wstępem do realizacji stopni wędrowniczych. Bez jego posiadania wyższych stopni nie można zdobyć.

Jak zdobyć naramiennik wędrowniczy?

Są dwa sposoby. Jeden, najbardziej oczywisty to odbycie próby na naramiennik wędrowniczy. Mogą to zrobić harcerze, którzy ukończyli 16 rok życia. Dotyczy to zarówno harcerzy starszych przechodzących do drużyn wędrowniczych, jak i osób, które dopiero w tym wieku rozpoczynają swoją przygodę z harcerstwem. Próba ta, powinna trwać maksymalnie pół roku (6 miesięcy). Podczas jej trwania przyszły wędrownik poznaje symbolikę wędrowniczą oraz zasady funkcjonowania metodyki, w której się znalazł. To moment, gdy stawia przed sobą pierwsze wyczyny oraz zaczyna opierać swoją indywidualną działalność harcerską na służbie.

W wypadku próby wędrowniczej dla osoby, która dopiero rozpoczęła swoją przygodę z harcerstwem warto połączyć ją z próbą harcerza. Próby wędrownicze powinny być realizowane na poziomie drużyn wędrowniczych, gdyż jest to podstawowe środowisko działania przyszłego wędrownika.

Drugim sposobem zdobycia naramiennika jest uczestnictwa w szkoleniu dla liderów wędrowniczych. Przede wszystkim w kursie drużynowych wędrowniczych. To opcja dla osób dorosłych, które na stałe chciałyby się związać metodyką wędrowniczą. Podczas trwania kursu, takie osoby zdobywają wiedzę o metodyce wędrowniczej. Uczę się jak pracować z wędrownikami, przeżywają prawdziwie wędrowniczą przygodę. Komendant kursu na prawo nadać naramiennik wędrowniczy kurantowi, który aktywnie brał udział w kursie. Może on przygotować podczas kursu specjalne zadania do realizacji dla takiej osoby. Nadanie naramiennika zarówno w jednym, jak i drugim przypadku winno odbywać się w gronie wędrowników. Powinno mieć formę obrzędową z wykorzystaniem ognia. Po zakończeniu próby wędrowniczej harcerz otrzymuje możliwość noszenia naramiennika na lewym pagonie munduru harcerskiego.

Pamiętajmy, że nadanie naramiennika to obrzęd bardziej indywidualny w gronie najbliższych osób. Warto odnieść się wówczas do dewizy wędrowniczej oraz treści kodeksu wędrowniczego. Dobrym pomysłem jest także to, aby osoba zamykająca próbę na naramiennik bezpośrednio miała możliwość otworzenia stopnia Harcerza Orlego.

5.2. Harcerz Orli – idea stopnia, sposób zdobywania

Kto może zdobyć stopień Harcerza Orlego?

Zgodnie ze Systemem Stopni Harcerskich do próby może przystąpić harcerz/harcerka który:

- zdobył stopień samarytanki/ćwika,
- jeśli nie posiada stopnia samarytanki/ćwik realizuje próbę na stopień Harcerza Orlego/Harcerki Orlej poszerzoną wiadomości i umiejętności zawarte w wymaganiach poprzednich stopni,
- aktywnie uczestniczy w życiu drużyny,
- zrealizował próbę wędrownicza i otrzymał naramiennik wędrowniczy
- wspólnie z opiekunem przygotował indywidualny program próby.

Próba trwa od 12 do 18 miesięcy. Jej oznaczeniem jest jedna gwiazdka noszona na prawym naramienniku munduru. Obrzędowe nadanie stopnia odbywa się zgodnie z tradycją przyjętą w środowisku wędrownika. Próba jest przeznaczona dla osób w wieku od 16 do 18 roku życia. Nastawiona jest na poszukiwanie swojego miejsca oraz pomysłów na to, co chce się osiągnąć. Realizują ją zazwyczaj uczniowie liceum lub technikum, którzy dopiero wybierają swoją drogę zawodową, stają się mistrzem wybranej dziedziny. Próba może być dodatkową motywacją do doskonalenia siebie, rozwijania swoich umiejętności.

Jako ciekawostkę należy wspomnieć że stopień Harcerza Orlego jest dosyć wyjątkowy. Został wprowadzony w ZHP w okresie międzywojennym zlikwidowane w 1949 roku i przywrócone w 1981 roku.

Nad czym powinien pracować opiekun próby ze swoich probantem? Przede wszystkim nad ideą stopnia.

Treść idei:

„Kierując się Prawem Harcerskim buduje swój własny system wartości. Sam wyznacza swoje cele. Wybiera swoją drogę życiową. Dąży do mistrzostwa w wybranych dziedzinach. Podejmuje wyzwania. Znajduje pole stałej służby.”

Szczególny nacisk w tej próbie stawiany jest na budowanie systemu wartości młodego wędrownika. Tak, aby potrafił on określić co jest dla niego priorytetem. Stopień harcerza orlego związany jest z dużą samodzielnością i odpowiedzialnością za stawiane przed sobą cele. To czas wyboru drogi w której chce się zostać mistrzem oraz podejmowania się służby w dłuższej perspektywie czasowej.

Wymagania

Wymagania na stopień oparte są na płomieniach watry wędrowniczej. Cała próba skupia się na sile ciała, rozumu i ducha. W tych trzech aspektach należy planować zadania. Na tym poziomie najważniejszy nie będzie przyrost wiedzy, bądź rozwój kompetencji wędrownika, lecz to jak zmieniła się jego wewnętrzna postawa i osobowość. Sama próba jest instrumentem metodycznym, ma stanowić bodziec do pracy nad sobą.

Zadania tworzone są w oparciu o wymagania i mają charakter indywidualny, dostosowany do celów, które stawia przed sobą próbant. Rolą opiekuna jest wspieranie swojego podopiecznego. Służenie mu pomocą w określonych sytuacjach oraz bycie motywatorem do dalszych postępów.

5.3 Harcerz Rzeczypospolitej - idea stopnia, sposób zdobywania

Kto może zrobić stopień Harcerza Rzeczypospolitej?

Do próby może przystąpić harcerz/harcerka, który:

- zdobyła stopień Harcerza Orlego/Harcerski Orlej,
- wspólnie z opiekunem przygotowała indywidualny program swojej próby.

Stopień Harcerza Rzeczypospolitej to najwyższy stopień harcerski. Zazwyczaj zdobywają go osoby w wieku od 19 do 21 roku życia. Pamiętajmy, że tylko do 21 roku życia w Związku Harcerstwa Polskiego można zdobywać stopnie. Wówczas, kończy się wiek wędrowniczy.

Treść idei:

„Ma własny system wartości wynikający z prawa harcerskiego. Kieruje się nim we wszystkich aspektach swojego życia. Potrafi godzić pełnione przez siebie role, np. w rodzinie, w szkole, w pracy, w działalności społecznej. Osiąga mistrzostwo w wybranych dziedzinach aktywności. Jest świadomym obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej. Swoim życiem daje świadectwo o harcerstwie.”

Harcerz Rzeczypospolitej ma być świadomym obywatelem swojego kraju. Racjonalnie spełniać swoje role we wszystkich środowiskach aktywności (rodzina, praca, harcerstwo, pasje). W trakcie codziennych zajęć ma prezentować prawdziwie harcerską postawę.

Wymagania w próbie oparte są na polanach watry wędrowniczej - służbie, pracy nad sobą oraz poszukiwaniu swojego miejsca w społeczeństwie.

Próba trwa od 12 do 24 miesięcy. Ma charakter indywidualny i powinna świadczyć o dojrzałości osoby, która ją realizuje. Ma stanowić ukoronowanie własnego rozwoju w zgodzie z prawem harcerskim oraz harcerskimi wartościami. Osoby zdobywające stopień HR wybrały już zazwyczaj swoją drogę życiową. To mistrzowie w konkretnej dziedzinie. Mają swoje autorytety, które chcą naśladować.

Opiekunem próby jest zazwyczaj osoba z dużym doświadczeniem harcerskim oraz życiowym. Ma stanowić inspirację podczas tworzenia programu próby. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że opiekun nie może narzucać zadań lub pomysłów swojemu podopiecznemu, ma wspierać i towarzyszyć w drodze realizacji próby.

Jak odczarować stopień HR?

W wielu środowiskach utarło się że stopień Harcerza Rzeczypospolitej jest czymś tak tajemnym, że wręcz jest nie do zdobycia. Owszem wiąże się on z dużym prestiżem, jednak jest dostępny dla każdego wędrownika. Należy tylko sprostać określonym wymaganiom, jak w każdej innej próbie. Zdobyć stopnia HR powinno być naturalnym zwieńczeniem rozwoju wędrowniczego. Jego posiadanie świadczy o tym, że jest się świadomym obywatelem, człowiekiem dojrzałym kierującym się harcerskimi wartościami. Nie bój się go zdobywać! Wystarczy chcieć!

6. Zakończenie.

Mam nadzieję, że w poradniku znaleźliście odpowiedź na to, jak wspierać wędrowników w rozwoju. Oczywiście tekst dotyczy tylko pewnego fragmentu wędrowniczej rzeczywistości związanego ze stopniami. Wierzę głęboko w to, że zawarte powyżej porady będą stanowiły pomoc dla opiekunów prób na stopnie wędrownicze oraz członków kapituł wędrowniczych. Wszystkim czytelnikom poradnika życzę wytrwałości w pełnieniu roli opiekuna próby. Pamiętajcie, że jest to ogromny przywilej. Nie zmarnujcie szansy bycia kimś ważnym w swoim wędrowniczym środowisku. Odpowiadajcie na potrzeby swoich podopiecznych i nie bójcie się stawiać przed nimi wyzwań. Inspirujcie, motywujcie, a co najważniejsze róbcie również własne próby i doskonalcie się.

Powodzenia w wędrowniczym rozwoju!

Związek
Harcerstwa
Polskiego